समर्पयस्व भद्रं ते ततः कर्म्म प्रहास्यसि ॥
शुभाशुभपरित्यागी चीर्णे निःशेषकर्म्मणि ।
लयमाप्स्यसि गोविन्दं चद्रूपस्य परमं महत् ॥"
तन्नाममाहात्म्यं यथा,—
"ये तिष्ठन्तः स्वपन्तश्च गच्छन्तश्चलिते क्षुते ।
संकीर्त्तयन्ति गोविन्दं ते वस्याभ्याः सुदूरतः ॥"
इति च वह्निपुराणे यमानुशासननामाध्यायः ॥
(अस्य ध्यानं यथा,—
"फुल्लेन्दीवरकान्तिमिन्दुवदनं बर्हावतंसप्रियं
श्रीवत्साङ्कमुदारकौस्तुभधरं पीताम्बरं सुन्दरम् ।
गोपीनां नयनोत्पलार्च्चिततनुं गोगोपसङ्घावृतं
गोविन्दं कलवेणुवादनपरं दिव्याङ्गभूषं भजे ॥")

गोविन्दद्वादशी, स्त्री, (गोविन्दप्रीतये या द्वादशी गोविन्दाख्या द्वादशी वा । गोविन्दप्रिया द्वादशीत्येके ।) फाल्गुनशुक्लद्वादशी । यथा,—
"फाल्गुने द्वादशी शुक्ला या पुष्यर्क्षेण संयुता ।
गोविन्दद्वादशी नाम सा स्याद् गोविन्दभक्तिदा ॥
तस्यामुपोष्य विधिना भगवन्तं प्रपूजयेत् ।
लिखितः पापनाशिन्यां विधिर्योऽत्रापि स
स्मृतः ॥"
तन्माहात्म्यञ्च ब्रह्मपुराणे श्रीवशिष्ठमान्धातृ-संवादे ।
"फाल्गुनामलपक्षे तु पुष्यर्क्षे द्वादशी यदि ।
गोविन्दद्वादशी नाम महापातकनाशिनी ॥
तस्यामुपोष्य विधिवन्नरः संक्षीणकल्मषः ।
प्राप्नोत्यनुत्तमां सिद्धिं पुनरावृत्तिदुर्लभामिति ॥
आमर्द्दकी द्वादशीति लोके ख्यातियमेव हि ।
यत्र आमर्द्दकीपूजा व्रतमस्यां विशेषतः ॥"
तदुक्तं ब्राह्मे तत्रैव पापनाशिनीमाहात्म्य-प्रसङ्गे ।
"फाल्गुने तु विशेषेण विशेषः कथितो नृप ! ।
आमर्द्दक्या व्रतं पुण्यं विष्णुलोकप्रदं नृणाम् ॥"
प्रभासखण्डे च । श्रीदेवीमहेशसंवादे ।
"फाल्गुनस्य सिते पक्षे एकादश्यामुपोषितः ।
स्नात्वा नद्यां तड़ागे वा वाप्यां कूपे गृहेऽपि वा ॥
गत्वा गिरौ वने वापि यत्र सा प्राप्यते शिवा ।
क्षीरोदे मथ्यमाने तु यदा वृक्षः समुत्थितः ॥
आमर्द्दाद्देवदैत्यानां तेन सामर्द्दकी स्मृता ।
शिवा लक्ष्मीः स्मृतो वृक्षः सेव्यते सुरसत्तमैः ॥
देवैर्ब्रह्मादिभिः सर्व्वैर्वृक्षोऽसौ वैष्णवः स्मृतः ।
तत्र गत्वा हरिः पूज्यो वृक्षस्तत्रोऽथवा शिवा ॥
पूज्या पुष्पैः शुभे रात्रौ कार्य्यं जागरणं हरेः ।
कंरकं जलपूर्णन्तु कर्त्तव्यं माससंयुतम् ॥
हविष्यान्नन्तु कर्त्तव्यं दीपः कार्य्यो विधानतः ।
एवं जागरणं कार्य्यं कथाश्रवणतत्परैः ॥
मुच्यन्ते देहिनः पापैः कलिजैः कायसम्भवैः ।
देहान्ते च नराः सर्व्वे पूज्यन्ते हरिमन्दिरे ॥"
इति श्रीहरिभक्तिविलासे १४ विलासः ॥

गोविष्ठा, स्त्री, (गवां विष्ठा शकृत् ।) गोमयम् । इति राजनिर्घण्टः ॥

गोवृन्दं, क्ली, (गवां वृन्दं समूहः ।) गोसमूहः । इति हलायुधः ॥

गोवृन्दारकः, पुं, (गौर्वृन्दारक इव पूज्य इति शेषः । "वृन्दारकनागकुञ्जरैः पूज्यमानम् ।" २।१।६२ । इत्यनेन व्याघ्रेगोपमितसमासे थाण्णदेरादेशाप्रति-गणत्वादेव सिद्धे सामान्यप्रयोगार्थं वचनमिति वार्त्तिकम् ।) श्रेष्ठगौः । इति कलापव्याकरणम् ।

गोवृषः, पुं, (गोषु स्त्रीगोष्वित्यर्थः वर्षति सिञ्चति रेतः । वृष्+"इगुपधेति ।" ३ । १ । १३५ । इति कः ।) वृषः । इति शब्दरत्नावली ॥ (यथा, मनुः । ६ । १५० ।
"कीनाशो गोवृषो यानमलङ्कारश्च वेश्म च ।"
"कीनाशः कर्षकः गवां सेक्ता वृषो यानमश्वादि ।"
इति कुल्लूकभट्टः ॥)

गोशकृत्, क्ली, (गवां शकृत् विष्ठा ।) गोमयम् । इति जटाधरः ॥ (यथा, मनुः । २ । १८२ ।
"उदकुम्भं सुमनसो गोशकृत्मृत्तिका कुशान् ॥"
पर्य्यायोऽस्य यथा, वैद्यकरत्नमालायाम् ।
"गोमयं जगलं गोविट् गोहन्नं तथ गोशकृत् ॥")

गोशालं, क्ली स्त्री, (गवां शाला "विभाषा सेनेति ।" २ । ४ । २५ । इति विभाषया क्लीवत्वम् ।) गोगृहम् । इति लिङ्गादिसंग्रहे अमरः ॥ गोयालि इति भाषा ॥ (गोशालायां जातः । "स्थानान्तगोशालखरशालाच्च ।" ४।३।३५ । जातार्थप्रत्ययस्य लुक् । ततो विभाषासेनेति नपुंसकत्वे ह्रस्वत्वम् । गोगृहजाते त्रि ॥)

गोशीर्षं, क्ली, (गोः शीर्षं शीर्षदेशाकारो विद्यतेऽस्य ऋषभपर्व्वतैकदेशस्तत्रत्यानां चन्दनभेदानां शीर्षभागस्य तद्वत्तया तथात्वम् ।) चन्दनम् । इति राजनिर्घण्टः ॥ हरिचन्दनम् । इत्यमरः ॥ "गोः शीर्षं गोशीर्षं तदाकारे मलयैकदेशे जातं कालताम्रच्छायामिश्रवर्णमुत्पलगन्धि अतिसुरभि शीतलतया सदैव सर्पैर्वेष्टितम् ।" इति भरतः ॥ (यथा, गोः रामायणे । ४ । ४१ । ५६ ।
"गोशीर्षचन्दनं यत्र पद्मकञ्जामिसन्निभम् ॥"
यवच्छियते यस्मिंस्तद्यथा,—
"सोत्सर्गं वदनाद्यस्य स्वेदः प्रच्यवते भृशम् ।
लेपश्चरोपतप्तस्य दुर्लभं तस्य जीवितम् ॥"
इति चरके इन्द्रियस्थानेऽष्टमेऽध्याये ॥)
गवां मस्तकश्च ॥

गोशीर्षकः, पुं, (गोशीर्षमिव कायति प्रकाशते इति । कै+कः ।) द्रोणपुष्पीवृक्षः । इति रत्नमाला ॥ (स्वार्थे कन् । चन्दनविशेषः ॥)

गोशृङ्गः, पुं, (गोः शृङ्गमिव शृङ्गं शीर्षभागोऽस्य । स्वनामप्रसिद्धः पर्व्वतविशेषः । यथा, महाभारते । २ ३१ । ५ ।
"निषादभूमिं गोशृङ्गं पर्व्वतप्रवरन्तथा ।"
अत्रैव पर्व्वते अरत्निमात्रा मन्देहा नाम राक्षसा निवसन्ति । ते हि देवराजमहेन्द्रेणाभिशप्ताः सन्तः सूर्य्योदये जले पतन्ति रजन्यां पुनरुत्पतन्ति । एतद्विवरणं यथा, रामायणे । ४ । ४० । ४२—४४ ।
"ददृधामुत्तरं दिव्यं गोशृङ्गं नाम पर्व्वतम् ।
तस्य शृङ्गसहस्रेषु मन्देहा नाम राक्षसाः ॥
अरत्निमात्रा तिष्ठन्ति नानारूपा भयावहाः ।
ते पतन्ति जले घोराः सूर्य्यस्योदयनं प्रति ॥
अभिशप्ता महेन्द्रेण निशायामुत्पतन्ति च ॥")
वब्बूरवृक्षः । इति राजनिर्घण्टः ॥ गोविषाणे क्ली ॥

गोषड्गवं, क्ली, (गवां षट्कम् । "पशुभ्यः स्थानद्विषट्के गोष्ठगोयुगषड्गवम् ।" इति मुग्धबोधसूत्रात् ।) गोषट्कम् । इति मुग्धबोधव्याकरणम् ॥

गोष्ट, ङ संघाते । इति कविकल्पद्रुमः (भ्वां-आत्मं- सकं-सेट् ।) सङ्घातो राशीकरणम् । ङ, गोष्टते धान्यं लोकः । इति दुर्गादासः ॥

गोष्ठं, क्ली, (गावस्तिष्ठन्त्यत्र इति । स्था+"सुपि स्थः ।" ३ । २ । ४ । इति कः । घञर्थे कः । इत्येके ।) गोस्थानम् । गोठ । इति भाषा ॥ इत्यमरः ॥ (यथा, रामायणे । ४ । २२ । ३१ ।
"सिंहेन निहतं गोष्ठे गौः सवत्सेव गोपतिम् ।
दृष्ट्वा संग्रामयज्ञेन रामबाणमहाम्भसा ॥")
प्रत्ययविशेषः । स तु स्थानार्थे पशुवाचकशब्देभ्यो भवति । यथा, गोगोष्ठं महिषगोष्ठं इत्यादि । इति भरतः ॥ (गोष्ठीश्राद्धे । यथा, मनुः । ३ । २५४ ।
"पित्र्ये स्वदितमित्येव वाच्यं गोष्ठे तु सुशृतम् ।
सम्पन्नमित्यभ्युदये दैवे रुचितमित्यपि ॥"
"गोष्ठे गोष्ठीश्राद्धे ।" इति कुल्लूकभट्टः ॥)

गोष्ठश्वः, त्रि, (गोष्ठे श्वा । "अचतुरविचतुरेति ।" ५ । ४ । ७७ । समासे अच् । षष्ठीतत्पुरुषसमासे तु गोष्ठश्वा इत्येव स्यात् ।) स्वगृहाङ्गने स्थितो यः परान् द्वेष्टि सः । इति जटाधरः ॥

गोष्ठाष्टमी, स्त्री, (गोष्ठोपपदान्विता अष्टमी । गोष्ठे विहिता अष्टमी वा । एतस्यां तिथौ भगवतो बालरूपिणो नन्दनन्दनस्य गोष्ठगमनपुरःसरं वत्सपत्वं विहाय गोपत्वस्वीकरणात् तथात्वम् ।) गोपाष्टमी । सा च कार्त्तिकशुक्लाष्टमी । यथा, पाद्मे कूर्म्मपुराणे च ।
"शुक्लाष्टमी कार्त्तिके तु स्मृता गोपाष्टमी बुधैः ।
तद्दिने वासुदेवोऽभूद्गोपः पूर्व्वन्तु वत्सपः ॥
तत्र कुर्य्याद्गवां पूजां गोग्रासं गोः प्रदक्षिणम् ।
गवानुगमनं कुर्य्यात् सर्व्वान् कामानभीप्सता ॥"
इति श्रीहरिभक्तिविलासे १६ विलासः ॥
"भीमपराक्रमे कार्त्तिकशुक्लपक्षमधिकृत्य ।
गोष्ठाष्टम्यां गवां पूजां गोग्रासं गोः प्रदक्षि
णम् ।
गवानुगमनं कुर्य्यात् सर्व्वपापविमुक्तये ॥"
इति तिथ्यादितत्त्वम् ॥

गोष्ठी, स्त्री (गावः बहुविधा वाचस्तिष्ठन्त्यत्र । गो+स्था+कः । स्त्रियां ङीष् ।) सभा । तस्या लक्षणविशेषः ।
"एकाङ्का कथिता गोष्ठी कैशिकीवृत्तिसंयुता ।
सम्भोगरसषट् पञ्च सप्त वा योषिदन्विता ॥
प्राकृतैर्नवभिः पुंभिर्दशभिर्व्वाप्यलङ्कृता ।
गर्व्भावमर्शसन्धिभ्यां हीना प्राकृतसम्मता ॥